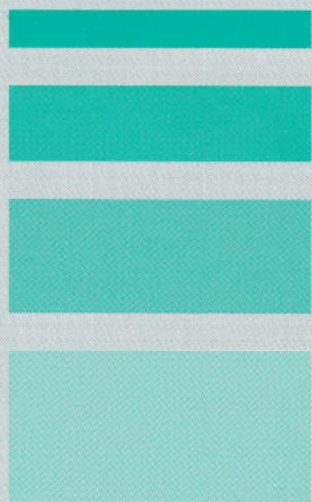

WIJKORGAAN

DE HUNZE

WOONWIJK

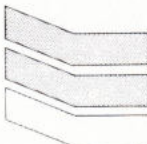
DE HUNZE

WOONWIJK

7000m² plantenkassen

Als u eenmaal bent geweest,
blijft u terugkomen

 intratuin

HET GROENE WARENHUIS

assen Groningerstraat 193, tel. 05920-43444

groningen Cuypers weg 5, tel. 050-421322

In dit nummer

- Pag. 1 Column
- Pag. 2 De weg in De Hunze
Geluidsoverlast
- Pag. 3 Granpré Molièreweg wil bomen
in de straat
- Pag. 5 Puzzel
- Pag. 6 De groene vingers van Ana ten
Wolde
- Pag. 8 Nieuwe bewoners opgelet
- Pag. 10 Lezerspost
- Pag. 11 Wonen in De Hunze
- Pag. 14 Van woeste stroom tot sloot (slot)

Jaargang 2 nummer 5, oktober 1992

COLOFON:

De Hunze is een tweemaandelijks
uitgave van het
Hunze Overleg Platform

Secretariaat:

Van Tijenstraat 10,
9731 LP Groningen, tel. (050) 419873
Het bestuur is verantwoordelijk voor
de inhoud

De redactie ontvangt graag reacties
op de inhoud van De Hunze
U kunt deze sturen met vermelding
van naam en adres naar:

Redactie De Hunze:

Van Tijenstraat 15,
9731 LP Groningen

Plaatsing blijft voorbehouden aan
redactie

Voor informatie omtrent adverteren:
telefoon (050) 410708

Overname van artikelen is toegestaan
mits voorzien van bronvermelding

Lay-out:

Reclamebureau Scholma & Van Niel

Druk:

Drukkerij Gerlach, Groningen

COLUMN

door Dudoc

Weer terug

Het zit er gelukkig weer op, de vakantie. Ik heb een week of wat doorgebracht op diverse kampeerterrainen in Europa. Als typische vertegenwoordiger van de middenklasse (1½ modaal, vrouw die part-time werkt, 2 kinderen en een hond) werd ik geacht leuk om te gaan met verschillende lagen van de bevolking. Dat viel niet mee. Zo moest ik afhaken toen een medisch specialist mij voorrekende dat die paar ton bruto - hij beweerde per saldo net boven het minimum uit te komen - niets voorstellen. Anderzijds wist ik mij niet echt te weren tegen de al te rondborstige praatjes van een overbetatoeëerde havenwerker. Over elke vrouw die op de camping rondliep, had hij wel wat op te merken. "Wat een seksist," zei mijn vrouw en ik moest haar gelijk geven. Twee voorbeelden uit een rij van extremiteiten, waar je zo'n vakantie mee geplaagd wordt.

Wat een toonbeeld van rust en ordening is onze Hunze dan toch. Vanaf de ringweg gerekend eerst een blokje premie A-woningen, keurig bij elkaar. Direct na het park begint de premie C-sector (al staan er ook hier nog wat verdwaalde premie A-huisjes, jammer) en nog meer naar het Van Starkenborghkanaal de vrije sector. Het oogt als een apartheidslandje.

Elk sociaal-economische klasse zijn eigen thuislandje. Echter met één groot verschil vergeleken met het grote voorbeeld onderaan het Afrikaanse continent: hier kiezen mensen zeer bewust voor hun eigen woonplek. Je eigen mensen om je heen: ongeveer allemaal dezelfde hypotheek, gelijkwaardige auto's, burens die je kunt volgen omdat ze min of meer 'jouw taal' spreken. Jammer dat er niet zulke campings zijn. Gegarandeerd dat ik dan nog wel een weekje tussen- door ging.

Dudoc

De weg in de Hunze

De weg in De Hunze is een serie artikelen waarin telkens een architect of ontwerper naar wie een straat is genoemd centraal staat. Deze keer is dat J.H. van den Broek.

Johannes Hendrik van den Broek werd geboren in 's-Gravenhage op 4 oktober 1898 en stierf op 6 september 1978. Hij was een van de belangrijkste architecten van het naoorlogse Nederland. Hij studeerde aan de Technische Hogeschool te Delft, waar hij van 1947 tot 1964 als hoogleraar aan verbonden zou zijn. Een belangrijk thema in zijn werk vormt de rationalisatie van de woningbouw en van de woningplattegrond. Na de oorlog was hij onder meer betrokken bij de oprichting van het Bouwcentrum te Rotterdam (1949) en van de Union International des Architectes (UIA, 1948).

Periode voor de oorlog

Van den Broek vestigde zich in 1927 zelfstandig in Rotterdam waar de woningbouw aan de Mathenesserlaan (1928) en de woonhof Vroesenlaan (1934) tot zijn belangrijkste werken uit die tijd behoren. Hij associeerde zich in 1934 met J.A. Brinkman, met wie hij onder andere het Feijenoordstadion (1934 - 1939) bouwde.

Samenwerking met Bakema

In 1948 ontstond het architectenbureau Van den Broek en Bakema, dat in brede kring bekend is geworden door het ontwerp van de Lijnbaan te Rotterdam (1949 - 1953), een belangrijke bijdrage tot de moderne town-planning. Voorhet eerst werd een strenge scheiding nagestreefd van het voetgangersverkeer en gemotoriseerd verkeer. Het bureau had een zeer grote invloed bij de wederopbouw van de stad Rotterdam. De stijl van beide architecten is een voortzetting van het Nieuwe Bouwen van voor de Tweede Wereldoorlog, verrijkt met invloeden van Le Corbusier en het Brutalisme. Tot de belangrijkste werken van dit bureau behoren: de gebouwen van de Technische Hogeschool te Delft (1952 - 1970), het Montessori-lyceum te

Rotterdam (1958), kerken te Schiedam en Nagele, girokantoren te Arnhem en 's-Gravenhage, woningprojecten te Hengelo, Rijswijk, Amsterdam, Eindhoven en Delft en het torengedebouw in het Hansa-Viertel te Berlijn.

Stedebouw

Op het gebied van de stedebouw ontwierpen de beide architecten onder meer het plan Kennemerland, plannen voor Tel Aviv, Zurich en Ludwigshafen, een city-plan voor Eindhoven en de 'Stad op Pampus' nabij Amsterdam.

Geluidsoverlast

Onlangs heeft het Hunze Overleg Platform een brief bezorgd bij de sportverenigingen naast de woonwijk. In het schrijven wordt vriendelijk verzocht om de volumeknop van de geluidsinstallatie minder ver open te draaien. De muziek beperken tot de eigen kantine is natuurlijk nog beter. Het HOP besloot tot deze actie nadat er steeds vaker klachten binnen kwamen van bewoners over geluidsoverlast van de sportvelden. Feit blijft dat als bewoners hinder ondervinden van geluidsoverlast, zij zelf de telefoon kunnen pakken om de betreffende sportvereniging te bellen.

Wellicht heeft de brief geholpen. De afgelopen weken is er geen sprake geweest van harde muziek. Nu maar hopen dat de trend doorzet.

Granpré Molièreweg wil bomen in de straat

Dromen van bomen. Dat doet Magda Peper. En met haar veel bewoners uit de Granpré Molièreweg. Het artikel in de vorige wijkkrant maakte Magda behoorlijk boos. Verontwaardigd las ze dat er in haar straat geen bomen worden gepland, terwijl dat zeer zeker de bedoeling was. Tenminste, afgaand op de woorden van de makelaar. De gemeente Groningen spreekt dit tegen, maar is bereid met de bewoners rond de tafel te gaan zitten.

'Kijk, hier zou een boom komen en daar ook een', wijst Magda Peper naar de stoep voor haar huis. Ze weet het precies, want: 'We hebben er bij het kopen van ons huis rekening mee gehouden dat we tussen de bomen door konden kijken. Dat leek ons leuk'.

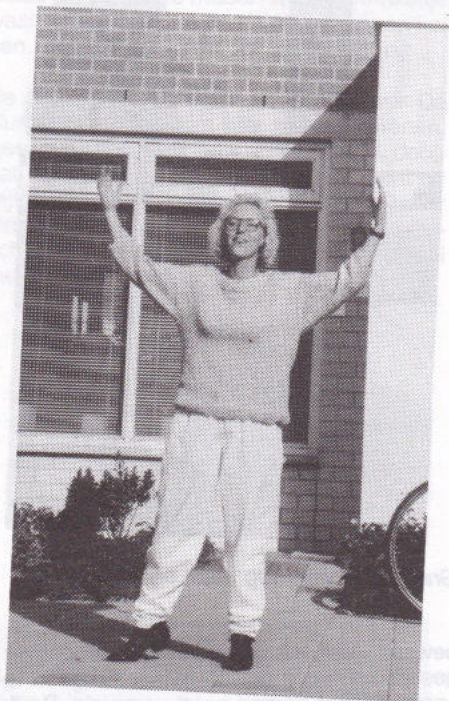
Ongezellig

Het was flink schrikken aan de Granpré Molièreweg toen men doorhad dat de gemeente Groningen niet van plan is de straat op te fleuren met beplanting. De familie Peper vatte de koe bij de horens en nam contact op met de gemeente en verspreidde een enquête in de straat. Enkele andere bewoners stuurden een brief naar de gemeente.

Toegegeven, het is niet overvraagd wat de Granpré-bewoners wensen. De straat oogt kaal en ongezellig. Asphalt en bouwstenen overheersen en zorgen voor een kille aanblik. De voortuinen zijn niet groot genoeg om het probleem te verhelpen. Het aantal vierkante meters voor de deur is zo krap dat met een boom in de tuin het daglicht uit de woonkamer verdwijnt.

Bekabeling

'In eerste instantie zou hier een ander type huis worden gebouwd', vertelt Magda. 'Met diepere voortuinen en parkeren op eigen erf. De gemeente zegt dat er in die opzet wel bomen in deze straat zouden komen, maar het bouwproject is geschrapt. Daarvoor in de plaats is een ander huis, waar wij nu wonen, gekomen. De parkeerplaatsen liggen nu gewoon langs de weg. Een probleem is dat de gemeente ook de bekabeling heeft aange-

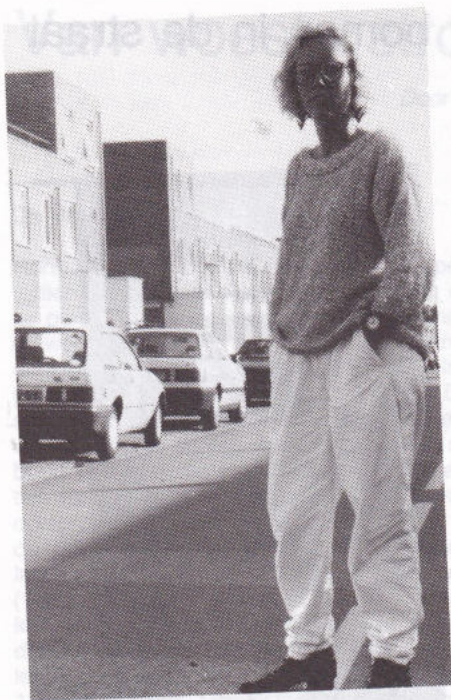

Magda: 'Zo hoog mogen de bomen worden'.

past. De kabels liggen nu onder de stoep. Dus is er geen rekening gehouden met het planten van bomen, want de wortels tasten de kabels aan', klinkt het spijtig. 'Het is niet vreemd dat de bewoners rekening hebben gehouden met bomen in de straat. Op de plattegrond die wij hebben staat de groenvoorziening namelijk keurig ingetekend. Makelaar Kamminga heeft ook al die tijd gezegd dat er nog bomen worden neergezet'.

Oplossing

Koos Stevens, projectleider van De Hunze,

Granpré Molièreweg: kaal en ongezellig.

beweert volgens Magda het tegenovergestelde. En ook dat de gemeente geen tekeningen met bomen heeft verspreid. Beide partijen hebben geen zin in een welles-nietes spelletje. De gemeente is bereid mee te denken om een passende oplossing te vinden. Magda heeft niet stilgezeten. Zij peilde de meningen in de straat en vroeg advies van de buurtvereniging. Van de 48 vragenformulieren was ruim de helft na veertien dagen binnen. Stuk voor stuk reacties die de actie een warm hart toedragen. 'Uit de reacties blijkt dat de bewoners zwaar teleurgesteld zijn. Sommigen reageren heel fel. Die zijn wel bereid tot hardere acties denk ik'. Zelf is ze daar geen voorstander van. 'Nee, door goed overleg moeten wij er uitkomen. De gemeente wil wel met ons praten. Zowel gemeente als bewoners zijn niet tevreden over de inrichting van de Granpré Molièreweg. Dan moeten we het toch eens worden zou je

denken. Want vergeet niet dat onze straat een toegangsweg is. Nu lijkt het meer op een achteruitgang. Een straat zonder bomen is als een vensterbank zonder planten. Kaal en sfeerloos dus', meent de bomencoördinator.

Parkeren

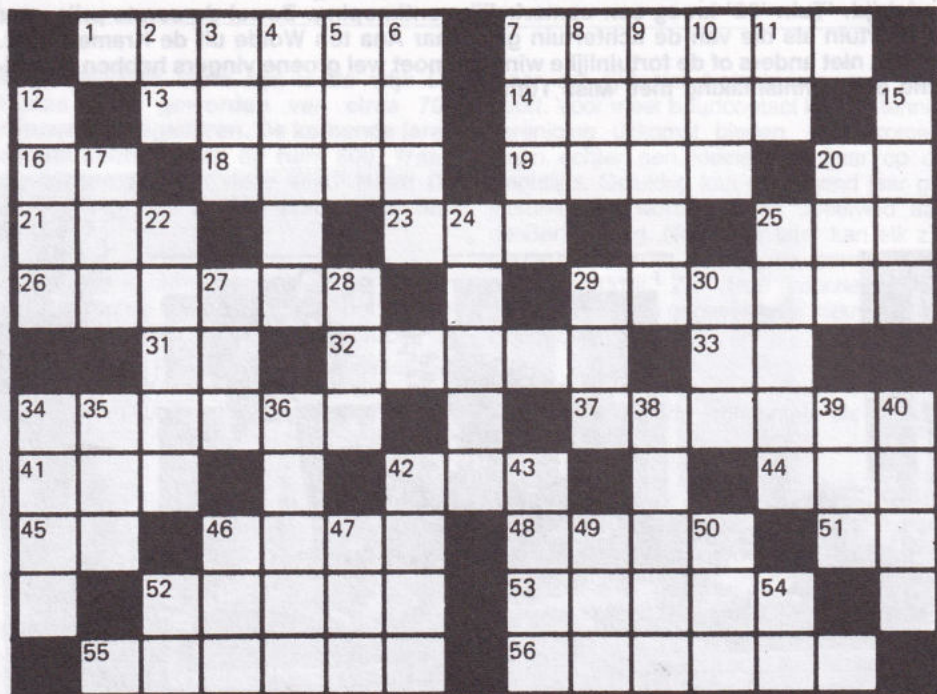
De strijd bare Magda Peper heeft al vluchtig met de projectleider van De Hunze de alternatieven op een rij gezet. Het grootste struikelblok is de bekabeling van nutsbedrijven, die in de lengterichting onder het trottoir ligt met aftakkingen naar de huizen. Om de kabels te sparen kan de kluit van de bomen worden ingepakt in speciale folie, weet Magda. Bomen op de parkeerstrook, een redelijk alternatief toch, wil de gemeente liever niet. De norm 1:1 lijkt heilig. Bij elk huis hoort een parkeerplaats. De Granpré Molièreweg heeft al acht P-plaatsen te weinig. Tel daarbij op dat een boom in een straal van twee meter rondom vrij moet staan. Elke boom zou ten koste gaan van een parkeerplek. Daar staat tegenover dat de bomen op de parkeerstrook een plaats krijgen die ze verdienen. Wellicht in combinatie met extra parkeervakken in de buurt van de Granpré Molièreweg?

De bewoners wachten met spanning af of hun straat en daarmee de entree van De Hunze binnenkort een groener aanzien krijgt.

Laatste nieuws

Bij het ter perse gaan van dit nummer van De Hunze is bekend geworden dat de gemeente Groningen voorlopig niet bereid is iets te doen aan de groenvoorziening. De bewoners beraaden zich over verder te nemen stappen.

Kruiswoordraadsel

Horizontaal

1; reuzenhagedis 7; korten krachtig 13; lip-
bloemige plant 14; watergeest 16; hetzelfde
18; aanspreektitel 19; pl. in Duitsland 20; fa-
milieid 21; waterdoorlatend 23; ventilator 25;
drank 26; streek 29; onbrandbare stof 31;
reeds 32; Griekse letter 33; niet even 34; ar-
beiden 37; Rom. overheidspersoon 41; veer-
kracht 42; uitstekend reepje 44; roem 45; in
orde 46; schaapkameel 48; suikerpalm 51;
bouwland 52; spelleiding 53; doods- schuim
55; dwarsbalk 56; Moh. heerser

Vertikaal

2; verbrandingsrest 3; soort 4; anders ge-
zegd 5; houding 6; familieid 7; betrekking 8;
zwaardwalvis 9; nihil 10; boom 11; ter plaat-
se 12; loofboom 15; uierzwellig 17; riv. in
Schotland 20; vogel 22; zure melkspijs 24;
welpenleidster 25; opbrengst 27; ieder 28;
vat 29; zoogdier 30; dieregeluid 34; rancune
35; eikeschors 36; verdieping 38; werkelijk
39; vreemde munt 40; overschot 42; vreem-
de munt 43; nors 46; vreemde munt 47; Chi-
nese vermicelli 49; mann. hond 50; voordeel
52; rondhout 54; soort verzekering

De groene vingers van Ana ten Wolde

In het vorige nummer van De Hunze heeft u de uitslag kunnen lezen van de tuinwedstrijd. 'Tuin '92' kreeg een opmerkelijke ontknoping. Zowel de eerste prijs voor de voortuin als die van de achtertuin ging naar Ana ten Wolde uit de Kramerstraat. Het kan niet anders of de fortuinlijke winnaar moet wel groene vingers hebben. Navolgend een kennismaking met 'Miss Tuin '92'.

Bekijken we de voortuin van Ana ten Wolde, dan valt direct het symmetrische ontwerp op. De voortuin, die met de burens op 29 is aangelegd, bestaat uit gemetselde muurtjes die afzonderlijke plantenbakken vormen. De opzet is speels en decoratief. Een echte siertuin dus.

Leeftuin

De tuin achter het huis is een echte leeftuin. Privacy staat voorop, want de tuin is geheel omgeven door een schutting. Op de omheining is rondom een pergola gemaakt, echter zonder dwarsliggers. Verder vinden we die dingen terug waar menigeen slechts een keuze uit zou maken. Gazon, vijver, terras-

De fraai aangelegde voortuin van Harry en Ana.

sen, plantenbakken, borders, keien, en nog veel meer.

Eigenlijk van alles wat, maar subtiel aangebracht zodat het niet als overdadig overkomt.

De tuin meet 8,5 meter in 't vierkant en kan vanuit de woonkamer geheel worden overzien.

Wat direct opvalt is het onderhoud. Het gras kort gemaaid, helder water in de vijvertje en onkruid moet je zoeken met een vergrootglas.

Ruimtelijk

'De ontwerp van de tuin is de verdienste van

Harry en Ana in de achtertuin.

Ana', zegt echtgenoot Harry. 'Zij is het creatieve brein'. Ana zegt bij het ontwerp uit te zijn gegaan van een tuinplan. Zonnestand, materiaal, privacy en plantenkeuze waren doorslaggevend. Het uiteindelijke resultaat mag gezien worden. Ana: 'We hebben bewust geprobeerd de tuin een ruimtelijk effect te geven. Als je nagaat dat we die opmerking regelmatig horen, dan zijn wij aardig geslaagd in onze opzet'. 'Het gazon geeft natuurlijk ook een ruimtelijk effect', merkt Harry terecht op.

tig op aan'. Harry en Ana ten Wolde zijn heel tevreden over de geleverde inspanning. Ze zijn er best wel trots op. 'Voor ons is de tuin eigenlijk een buitenkamer. Al regent het buiten dan genieten we er nog van'.

Buitentuin

Voor het kiezen van de planten golden twee voorwaarden: veel wintergroen en langzame groeiers. Het laatste, omdat: 'langzaam groeiend spul minder onderhoud vraagt. Verder gebruiken wij veel eenjarige planten. Zo lijkt de tuin steeds anders en worden de gaten opgevuld. Da's vooral handig in een nieuwe tuin'. 'We willen de beplanting laag houden', vult Harry aan. 'Anderhalve meter hoog vinden we mooi, hoger hoeft niet. De begroeiing langs de pergola sluit daar prach-

Nieuwe bewoners opgelet

In 1991 is het Hunze Overleg Platform (HOP) opgericht. Maar u als nieuwe bewoner zult zich wellicht afvragen, het HOP wat is dat. Daarom nog eens in het kort waar het HOP voor staat.

Het Hunze Overleg Platform (HOP) is een wijkvereniging met een democratische structuur.

Met als doel het behartigen van het algemeen belang voor bewoners van De Hunze. Dit doel wordt nagestreefd door middel van regelmatig overleg met diverse gemeentelijke instanties, andere buurtverenigingen en deelname aan diverse werkgroepen.

Hiervan word regelmatig verslag gedaan via het voor u liggend wijkorgaan, die tweemaandelijks verschijnt.

Voor het Hunze Overleg Platform is het van belang om namens zoveel mogelijk leden (bewoners) te spreken.

Om dit te realiseren hebben wij ook uw steun nodig.

U kunt dit doen door zich aan te melden als lid door middel van onderstaande bon in te vullen en deze op te sturen of in te leveren bij het secretariaat.

Aan het lidmaatschap zijn geen kosten verbonden.

Ik geef mij hierbij op als lid van het Hunze Overleg Platform.

Naam:

Adres: Postcode:

Aantal gezinsleden: Datum:

Handtekening:

Bon inleveren of op sturen naar:

Secretariaat Hunze Overleg Platform

Van Tijenstraat 10,
9731 LP Groningen.

Particulier verzekerden voelen zich beter met de lage premies van de buurman

Een ziektekosten-
verzekering op maat!
Maar liefst 5 risicoklassen.
U kiest dus zelf hoeveel u
betaald. **Beter kan het
niet.** In ieder geval een
uitstekende dekking
inclusief ziekenhuis,
huisarts, specialist,
tandarts voor kinderen,
altern. geneeswijzen etc..
Uw buurman, een
vertrouwd adres in de
omgeving als het gaat om
verzekeringen,
hypotheken, pensioenen
en financiële
dienstverlening.

Looijenga *assurantiën*

Berlageweg 62

L L L L

L L L

Verzekeringen, pensioenen, hypotheek en financiële dienstverlening

Berlageweg 62, 9731 LK Groningen, telefoon (050) 415 652

Lezerspost

Indien een ingezonden brief of artikel wordt geplaatst, houdt dat niet automatisch in dat de redactie het met de inhoud hiervan eens is.

Verkeer en Kunst

Zo op het oog hebben deze twee onderwerpen niet zo veel met elkaar te maken. Daar kwam verandering in toen het Wijkorgaan de Hunze bij mij in de brievenbus kwam vallen. Op de eerste pagina werd ik gelijk overvallen door een verhaaltje over verkeer, waarbij de territoriumdrijf van de rechtgeaarde automobilist weer eens fors naar boven kwam. De kindertjes zijn kennelijk indringers op zijn jachtterrein. Echter deze mijnheer of mevrouw vergeet één ding (en misschien nog wel meer gezien de strekking van het verhaal), dat de weg, de openbare weg van iedereen is van jong tot oud, automobilist of geen automobilist. Als u de weg voor uzelf wilt hebben moet u naast de snelweg gaan wonen en niet in een woonwijk. Daarnaast vind ik het van buitengewone arrogantie getuigen om van kinderen die gewoon buiten op straat spelen zomaar te stellen dat zij slecht opgevoed zijn. Zelf nooit jong geweest?

En over opvoeding gesproken..... er zijn vele gelovigen buiten de kerk, het ijzeren gordijn is gevallen, het leger wordt fors ingekrompen en verdedigt de laatste tijd van alles, behalve ons land en de dijk..... ooit een geschiedenisboek gelezen?

Dan even een vluchtige doch noodzakelijke stap naar de Kunst.

In combinatie met deze toch wel aparte wijk De Hunze zou je kunnen denken, met een beetje fantasie, dat er als kunstwerk toch wel iets heel speciaals uit de gemeentelijke kunstdoos had kunnen komen. Wie schetst dan ook mijn oprechte verbazing toen ik langs het pas verworven Beschaving/Cultuur

Bescherming/Ontmanteling, want zo heet dit beeld (vlg. P. Verrijn Stuart), wandelde.

Ik vind het een gemiste kans voor De Hunze. Ik heb het nader bekeken zoals schrijver/schrijfster van het stukje over kunstwerk in het wijkorgaan De Hunze adviseert. Maar voor mij blijft het een somber treurig stukje werk waar waarschijnlijk de K van Kunst achter het roest is blijven hangen. Gelukkig heeft het echter één opmerkelijk voordeel: kinderen kunnen er heerlijk bezit van nemen! En nu maar hopen dat dát de essentie is van Beschaving/CultuurBescherming/Ontmanteling.

Ach, what's in a name.

C.J. Bakker

Speelplaats poepvrij

Dinsdag 15 september ging ik met m'n dochtertjes even naar 't speelplaatsje bij de van de Broekstraat. Andere kinderen waren er niet. Maar die morgen was het zand wel door iemand anders betreden getuige de grote vieze hondedrol vlak bij de glijbaan. Ik werd er misselijk van en moest er wel telkens naar kijken om mijn dochtertje te waarschuwen er niet in te trappen.

Meteen weer weggaan kan niet met een kind die het heerlijk vindt om daar even te spelen. Is het nu echt niet mogelijk om dat hele kleine stukje speelplaats poepvrij te houden?? Er zijn mogelijkheden genoeg om de hond uit te laten en hun behoefte te laten doen.

Mocht men te beroerd zijn om een stukje te lopen, zodat niemand er last van heeft, blijf dan gewoon in de eigen tuin en gebruik die als hondetoilet.

Straks komt er een nieuw speelterrein (mid-denterrein red.) met een heel mooi klim-toestel. Ik houd nu m'n hart al vast, hoe vaak de kinderen dan thuis komen met poep aan hun kleren en dat is echt heel vies.

p.s. De sigaretteteuken en snoeppapiertjes die in 't zand liggen horen er natuurlijk ook niet. Maar misschien komt daar nog wel eens een papierbak voor.

Rineke Fennema

Wonen in De Hunze

In betrekkelijk korte tijd is de wijk De Hunze bezit geworden van circa 700 nieuwe huiseigenaren. De komende jaren zal dat aantal liggen op ruim 800. Waarom kiezen zij voor deze wijk? Heeft De Hunze iets wat andere stadsdelen niet hebben?

De dagelijkse behoeften kun je niet bij een winkeltje op de hoek halen. Voor het dichtstbijzijnde broodje of stukje vlees moet de Hunzenaar op pad naar Beijum, Oosterhoogetbrug of de Korrewegbuurt.

Met je burens kun je het heel gezellig hebben,

maar dat lijkt niet typisch iets voor deze buurt. Voor meer buurtcontact kan de tennisvereniging uitkomst bieden. Nieuwkomers staan echter een kleine twee jaar op de wachtlijst. Gelukkig kan er volgend jaar gejeu-de-bouled worden op het 'speelveld' aan de Berlageweg. Nog weer later kan elk z'n pleziertje halen in het nieuwe recreatiecomplex Noorddijk. Zal deze voorziening de doorslag hebben gegeven voor nieuwbakken Hunzebewoners?

Architectuur

Is het misschien de architectuur die zó aan-

Familie Geudeker

Johan en Ciska

spreekt, dat je meteen verknocht bent aan het toenmalig paradepaardje van de gemeente Groningen? Vele tenen zullen krom hebben gestaan toen punttaken De Hunze kwamen verrijken. Vele tenen ook niet: een blik in menig interieur doet vermoeden dat het niet uitmaakt of je kiest voor een moderne of traditionele bouwstijl.

De ware redenen

Wim en Loes de Jong waren als getogen 'stadgers' op zoek naar hun huis en raakten direct verliefd op de voormalige kijkwoning aan de Rietveldlaan. Ondanks hun vooroordeel over een wijk vlakbij het negatief bekend staande Beijum, kozen zij voor De Hunze. Zij verwachten hier geen verpaupering, omdat alle huizen koopwoningen zijn. Ze vinden het prettig dat De Hunze een jonge wijk is, vooral nu er bij hen een kleine op

komst is. Een school zou wellicht hierom welkom zijn. Overige voorzieningen missen ze niet.

De familie Geudeker aan de De Klerckstraat wilde weg uit hun rijtjeshuis. Een vrijstaand huis in een wijk met koopwoningen was de wens. Bovendien bleken hier dialectsprekende mensen te wonen zonder 'poeha'. Mede daardoor voelen ze zich thuis in hun deel van de wijk.

Ze missen winkels als trefcentrum om eens gezellig te praten met andere wijkbewoners. Nog steeds doen ze een aantal inkopen in hun oude wijk.

'Voor kinderen is het treurig gesteld. Vlakbij het ouderlijk huis is het oppassen voor auto's, zeker als je woonerven gewend bent. Speelvoorzieningen voor de kleintjes werden bestormd zodra ze geplaatst werden. Er zijn nog te weinig speelplekken. Zolang dat zo

blijft, wordt er een beroep gedaan op de creativiteit van de ouders om hun kinderen toch aan hun trekken te laten komen.' Ze vinden het jammer dat er voor de middelbare schooljeugd geen samenscholingsmogelijkheden zijn. Een buurthuis zou erg leuk zijn.

Johan en Ciska wonen sinds kort in de Buijstraat. 'Dat hoekje leek wel wat': vrij wonen, aan de rand van de wijk, en toch in de stad. Het is hier lekker rustig, de kikkers kwaken en de krekels sjirpen. Het landelijke wordt geaccentueerd door een vijver in de achtertuin met een heuse fontein, twee kunsteeinden en levensechte kunstreiger, die zelfs echte reigers nieuwsgierig maakt. Ze hebben nog geen minuut spijt van hun nieuwe woonplek. Je woont op fietsafstand

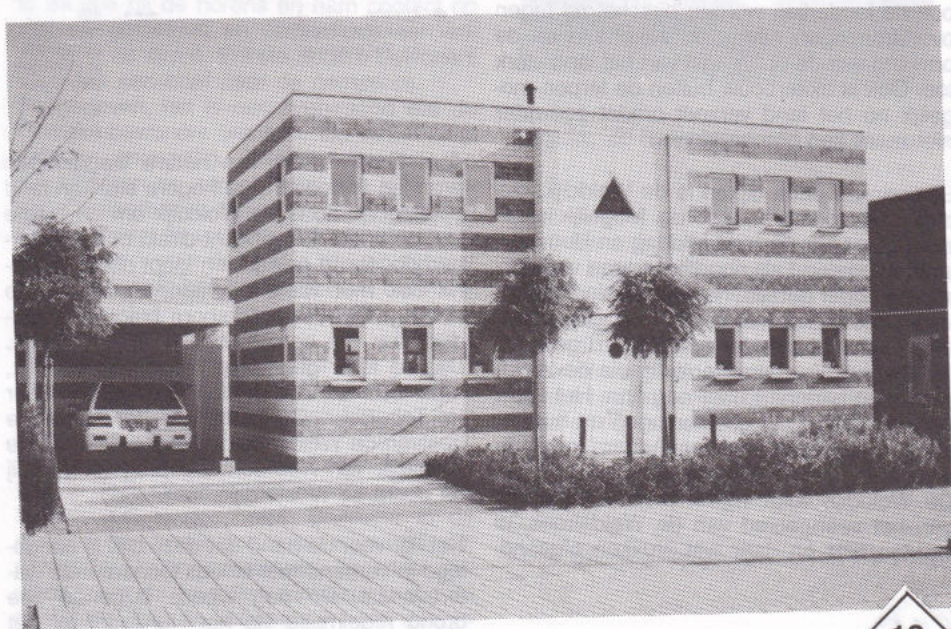
van de stad en het is een nette wijk met veel jonge mensen.

Pauly en Eisse wonen ook sinds kort in dezelfde straat. Ook zij vielen voor de stijl van De Hunze.

Beide Buijstraaters missen wel een winkeltje waar ze bijvoorbeeld een broodje kunnen kopen. Een barretje zou ook welkom zijn.

De bewoners zijn zeer te spreken over De Hunze. De keuze om hier te willen wonen, werd voor een belangrijk deel bepaald, doordat hun werk in de nabijheid is en omdat de wijk uit louter koopwoningen bestaat. Dat er binnen- kort lekker dichtbij gezwommen, geschaatst en gewandeld kan worden is mooi neegenomen.

Het huis van de familie de Jong.

Van woeste stroom tot sloot slot

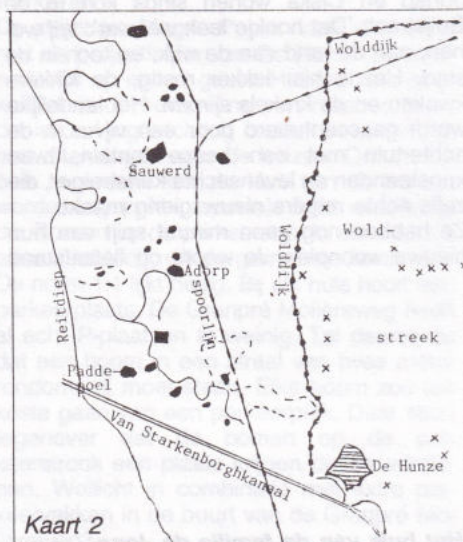
Door Erik Schaap

De Wolddijk

Rond het jaar 1000 hebben de oudste terpen vijftienhonderd jaar dienst gedaan. En in elke periode met veel overstromingen komen er weer nieuwe bij. Met de komst van het christendom vindt er een grote verandering plaats. Er worden kloosters gesticht. De monniken nemen het initiatief voor een nieuwe aanpak: de aanleg van dijken. Hier in de buurt is vooral het klooster van Aduard actief. Eerst worden gronden omdijkt die van oorsprong hoger lagen dan de omgeving. In de provincie Groningen zijn dat Humsterland, rond Oldehove, en Middag, bij Ezinge (12e eeuw). Maar al snel komen de monniken er achter dat het gemakkelijker is een dijk langs de hele kust op de daar hoger gelegen kwelders aan te leggen. Ongeveer 1325 is de eerste zeedijk langs de Groninger kust klaar. De gevolgen zijn groot. Nu niet alleen de woonplaatsen op de terpen, maar ook de landerijen worden beschermd tegen overstromingen neemt de zekerheid en de omvang van de opbrengst van het land sterk toe. Ook is akkerbouw buiten de terpen mogelijk nu het land verzoet omdat zeewater niet meer kan binnendringen.

Een van de oude dijken is de Wolddijk, die begint bij Noorderhoogebrug. Mogelijk is deze dijk, net als die rond Middag en Humsterland, aangelegd als ringdijk om een van oorsprong hoger gebied, het veengebied van de Woldstreek. Ook hier is het werk door monniken van het klooster van Aduard gedaan. De Munneke (= monniken)weg die de Wolddijk kruist herinnert daar nog aan. Het is de oude route die de kloosterlingen en hun lekenknechten volgden van Aduard naar de Wolddijk.

De Wolddijk volgt vrijwel precies de grens van het veengebied van de Woldstreek, al worden hier en daar wat stukken afgesne-

● terpen	— dijk
x eenmansterpen in Woldstreek	— Hunze
	- - - natuurlijk afgesneden Hunzeloopt

den. Ook worden van nature laaggelegen gronden vermeden, en hogere stukken land opgezocht. Zo is de Wolddijk om de laagte van de oude Hunzebocht direct buiten Noorderhoogebrug gelegd, en loopt de dijk daarna ook met lichte bochten, in noordelijke richting. Bij Westerdijkshorn buigt de Wolddijk naar het oosten, boven Bedum langs. Daarna is er geen weg meer over de dijk, maar door de velden loopt de Wolddijk door tot Ten Boer. Op kaart 2 is het westelijke deel van de Woldstreek weergegeven, en de Wolddijk van Noorderhoogebrug tot voorbij de bocht bij Westerdijkshorn.

Het ligt voor de hand dat deze dijk is aangelegd in verband met steeds toenemende wateroverlast. De nog steeds stijgende zee drong regelmatig via het Hunzedal (of het

Reitdiepdal, zoals de Hunze wordt genoemd sinds de kanalisatie) het land binnen, waarbij steeds nieuwe sliblagen werden afgezet. Het hoogteverschil tussen de Woldstreek en het lager gelegen gebied ten westen ervan werd daardoor steeds kleiner. Daardoor werd de Woldstreek steeds natter.

Bovendien ontstond bij deze overstromingen langs de Hunze een oeverwal (waarop terpdorpen als Adorp, Sauwerd en Winsum ontstonden; op kaart 2 loopt de oeverwal van de Hunze ongeveer tot de spoorlijn Groningen-Winsum). Deze ligt ongeveer tachtig centimeter hoger dan het gebied verder van de rivier. Daardoor stroomde het water van deze hogere gronden richting Woldstreek. Nog meer wateroverlast dus.

Maar niet alleen werd het gebied langs de westkant van de Woldstreek steeds hoger, ook kwam het gebied zelf steeds lager te liggen door het verdwijnen van de veenlaag. Dat is ook wel te zien: nergens in onze wijk, of in Beijum, Zuidwolde of Noordwolde vinden we veen aan de oppervlakte, maar overal klei.

Het veen is er wel degelijk geweest: bij restauraties van kerken in het gebied werd onder de vloeren een dikke veenlaag aangetroffen. En de klei is nog wat donkerder van kleur door de veenresten in de bovenste laag. Maar door bewerking, afgraven en het steeds weer verbranden van de bovenste veenlaag (de as diende als mest) is er niets meer van over. Daardoor is het gebied meer dan een meter lager komen te liggen.

Het resultaat is, dat de Woldstreek lager is komen te liggen dan het gebied daarbuiten. De aanleg van de Wolddijk is daarom hard nodig geweest.

Een kleine dijk, grote gevolgen

De aanleg van dijken veranderde het hele dagelijkse leven van de bewoners. Voor die tijd woonde men dicht bij elkaar in de hechte gemeenschappen van de terpdorpen. Maar nu gingen de boeren op hun land wonen, en ontstond er een verspreide bevolking. Ook in de Woldstreek gebeurde dat. Opvallend is dat nieuwigheden als dijken blijkbaar niet helemaal werden vertrouwd. Daarom werden toch nog terpen opgeworpen. Niet meer grote, voor hele dorpen, maar lage, voor elke boerderij afzonderlijk. Deze eenmans- of

huisterpen zijn kenmerkend voor de Woldstreek. Ze zijn weergegeven op kaart 2.

Ook in onze wijk heeft een kleine terp gelegen, aan de noordoostkant van de Van Eesterenlaan, tussen de De Klerkstraat en de Kramerstraat. Voordat deze met de grondwerkzaamheden voor de bouw werd weggebulldozerd, is het terpje onderzocht door de stadsarcheoloog. Het blijkt een bijzondere geweest te zijn: er heeft ooit een kasteeltje op gestaan. De resultaten zijn zo interessant, dat aan het eind van dit jaar een boekje door de gemeente wordt uitgegeven over dit archeologisch onderzoek.

De vrees dat dijken onvoldoende bescherming zouden bieden was niet denkbeeldig. Berucht is het voorbeeld van het ontstaan van de Dollard, waarbij hele dorpen en kloosters door de zee werden opgeslokt. Deze reeks van overstromingen was het gevolg van voortdurende twisten tussen de Schieringers en de Vetkopers, waardoor het onderhoud van de dijken werd verwaarloosd,

en elkaars dijken zelfs werden doorgegraven.

Maar de Wolddijk heeft het goed gehouden. Er is maar een dijkdoorbraak terug te vinden. Als een dijk het begeeft laat dit duidelijke sporen na: door het geweld van het binnenstromende water wordt een kolk of wiel uitgesleten. Omdat het teveel werk was om deze te dempen werd in zulke gevallen de dijk met een boog om de kolk heengelegd. Sommige oude dijken zitten vol met dergelijke bochten. Bij de Wolddijk is er maar een-tje. Net over de helft van de afstand Noorderhoogebrug-Westerdijkshorn volgt de weg een halve cirkel om de oude doorbraak. De laagte erachter heet nog 'de Poel', maar water staat er niet meer in. Op kaart 2 is de bocht in de dijk te zien, een kleine twee centimeter onder de kruising van de spoorlijn Groningen-Delfzijl met de Wolddijk.

Naast de trek van de boeren uit de terpdorpen is er door de aanleg van dijken nog een tweede belangrijke verandering. Het land wordt sindsdien heel anders ingedeeld.

Voor de dijk aanleg werd het land buiten de terpen zo regelmatig overstroomd, dat een goede afwatering van groot belang was. Nu was het zo, dat de kwelders doorsneden werden door riviertjes van de zandgronden, en krek en geulen die ontstaan waren door de uitschurende werking van eb en vloed. Het land werd zo verdeeld, dat elk stuk land aan een natuurlijke afwatering grensde. Omdat deze natuurlijke waterlopen kronkelden, ontstond een onregelmatig blokpatroon. Dit verkavelingspatroon is alleen nog in delen van Nederland te vinden, en hoort tot de oudste nog bestaande cultuurlandschappen in de wereld. Een gaaf voorbeeld vinden we langs de oude Hunze.

Na de aanleg van de dijken werden de boerderijen langs de dijk gebouwd. Het land strekte zich achter de boerderij uit, zodat lange, smalle kavels ontstonden. Deze strokenverkaveling vinden we bij alle dijken in Nederland: langs de grote rivieren, bij de Waddenzee, en ook langs de Wolddijk.

Kaart 3 geeft het slotenpatroon weer van het gebied tussen Noorderhoogebrug en Winsum. Op de linkerhelft van de kaart vinden

we het oude verkavelingspatroon van het terpengebied, bepaald door de meanders van de oude Hunze. Op de rechterhelft is de strokenverkaveling aan weerskanten van de Wolddijk te zien.

Tot slot

Wij wonen in onze wijk in een omgeving met een rijke natuurlijke en cultuurhistorische geschiedenis. IJs, zee en rivieren hebben het landschap in vele duizenden jaren gevormd. Mensen hebben de laatste 2500 jaar het land tot een cultuurlandschap omgevormd. Dit oude landschap is diepgaand veranderd door het kanaliseren van rivierlopen, het afgraven van oude dijken, het dempen van sloten en het verlagen van de grondwaterstand. Toch is voor Nederlandse begrippen veel bewaard gebleven. In onze onmiddellijke omgeving vinden we resten van oude rivierlopen, oude terpen, een van de oudste dijken en een heel oude verkaveling van het land. Toch wordt er soms nog onvoorzichtig mee omgegaan. Zo is nog maar kort geleden een van de laatste stukken van het Munnekepad verdwenen, een meer dan duizend jaar oud kleipad, in het verlengde van de eerder genoemde Munnekeweg dat door de monniken van Aduard werd gebruikt. In het in dit en het vorige artikel beschreven gebied is het 'Het Groninger Landschap' actief dat streeft naar behoud en herstel van natuurlijke en cultuurhistorische waarden. Misschien een goed idee om donateur te worden?

(Het Groninger Landschap, Ossenmarkt 9, 9712 NZ Groningen, tel. 135901).

DRUKKERIJ GERLACH

KLEINE KRUISSTRAAT 14 / 9712 TW GRONINGEN
TELEFOON 050 - 131621 / TELEFAX 050 - 126409

**ZAKENDRUKWERK
VERENIGINGSDRUKWERK
FAMILIEDRUKWERK**

in boekdruk en offset

ONS FAMILIEBEDRIJF (4 MAN STERK) STAAT ALTIJD VOOR U KLAAR!

